

Uredništvo:
Schillerjeva cesta št. 3,
dvorišče, I. nadstropje.

Rokopisi se ne vračajo.

List izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob 4. uri popoldne.

Sklep uredništva ob 11. uri popoldne.

Nefrankirani dopisi se ne sprejemajo.

Anonimni dopisi se ne uvažujejo.

NARODNI DNEVNIK

Upravništvo:
Schillerjeva cesta št. 8.
Naročnina znaša za avstro-ogerske dežele:
celoletno . . . K 25.—
polletno . . . K 12.50
četrletno . . . K 6.80
mesečno . . . K 2.10
Za **Nemčijo:**
celoletno . . . K 28.—
za vse druge dežele i. Ameriko K 30.—
Naročnina se pošilja vnaprej.
Za **oglas (inzerate)** se plačuje od četverostopne petite vrste po 12 h, za večkratni natis primeren popust.
Posamezna št. stane 10 h.

Št. 250.

Telefonska številka 65.

Celje, v četrtek, 3. novembra 1910.

Čekovni račun 48.817.

Leto II.

Zmagoslavni federalizem v Veliki Britaniji.

London, 26. okt. 1910.

Zadnje volitve v poslansko zbornico so se vršile v znamenju spora med zbornico poslancev t. j. izvoljenih zastopnikov naroda in zbornico Lordov t. j. zbornico »rojenih« predstaviteljev naroda in države. Liberalna stranka in socialisti so hoteli zbornico Lordov zatreti ali vsaj tako reformirati, da bi bila zgubila ves svoj upliv na zakonodajstvo države. Voditelji strank in listi so se ogrevali za in proti lordom, naroda pa niso dobili ne eni ne drugi na svojo stran. Številno razmerje strank je ostalo tudi v novem parlamentu nespremenjeno in liberalna vlada bi se ne mogla ne en dan vzdržati, ako bi si z večnimi barantijami ne pridobivala glasov socialistiških in irskih poslancev. S tako večino, katero le za silo drži skupaj sovraštvo do lordov in njih konservativnih zagovornikov med poslanci, je vstvarjajoče, pozitivno delo nemogoče. S tem parlamentom bi sedanja vlada ne bila mogla izvršiti nobene obljubljenе reforme in vsa velika in pereča vprašanja kakor: starostne penzije, zavarovanje proti nezaposlenosti s celim kompleksom socialnih problemov, zadostna pomnožitev vojne mornarice in armade itd., vse to bi ostalo na škodo narodne blaginje in ugleda Velike Britanije kot največje pomorske sile nerešeno. Položaj je bil silno nezadovoljiv in vse je govorilo o zopetnjih volitvah. Smrt kralja Edvarda je napravila strankarskim prepričkom naenkrat konec. Liberalci in konservativci so spoznali, da je po smrti tega diplomata vseh diplomatov položaj bistveno izpremenjen. Edvardu VII. so eni in drugi popolnoma zaupali dobro vedoč, da je, ako bi v svoji strankarski strasti predaleč zabredli, on s svojo mirno in zrelo razsodnostjo pripeljal zopet v skrajni sili na pravo pot. Politična čast in čut dolžnosti nista obema strankama dala, da bi bili novega vladarja že takoj v prvem letu njegove vlade postavili pred najtežje vprašanje, ki se jih je pojavilo v zadnjih sto letih britanske politike, ter pričakovali od njega vsaj indirektno rešitev sedanje ustavne krize. Konservativci in liberalci so takoj po smrti kralja Edvarda sklenili premirje, odgodili parlamentarno delovanje ter poverili osem članov (zastopnikov vladnih strank in opozicije), da v posebnih konferencah preštudirajo položaj ter izdelajo načrt za rešitev velike krize. Posvetovanja v konferencah so se vlekla in vlekla in zdelo se je, da ostanejo brezuspešna. Listi so začeli že zopet govoriti o neizogibnih novih volitvah. Posvetovanja v konferencah so tajna in javnost dobiva samo kratke komunikacije, ki kakor navadno ne povedo preveč. Listi se niso mogli mešati v debato; ko je

pa bilo že blizu, da se vsa pogajanja razbijejo, sta se dva zelo uplivna konservativna lista »Times« in »Observer« oglasila ter se z vsem svojim velikanškim vplivom na javno mnenje zastavila za to, da mora priti do sprave in sporazumjenja med konservativci, liberalci in Irci ter da treba še pred kronanjem Jurija V. najti formulo, po kateri naj se reši velika ustavna kriza.

Znano je, da so angleški konservativci fanatični centralisti in protekcijonisti, dočim so liberalci federalisti in zagovorniki svobodne trgovine. — Konservativci odklanjajo torej vsako autonomijo ali Home rule za Irsko, zahtevajo revizijo, t. j. zvišanje carinskih tarifov in preferenco za kolonije (t. j. ugodnejše tarife za angleške kolonije kakor za inozemstvo), ali kakor je Josef Chamberlain rekel, Zollverein med Veliko Britanijo in nje kolonijami. Liberalci so federalisti in naklonjeni dati Irski autonomijo, o reviziji tarifov, preferenci kolonij in imperijalističkem Zollverein pa nočejo nič slišati. Konservativci trde (ali so do nedavna trdili), da bi podelitev autonomije Irski državno moč Velike Britanije zmanjšala in nje jedrnatost zrahljala, da bi preferenca kolonij ali Zollverein z njimi okrepil vez med Veliko Britanijo in nje kolonijami ter dvignil gospodarsko in politično moč imperija. Liberalci trde nasprotno in ker nikdo noče popustiti, ni nade, da se stranki sporazumeti, ni upanja na rešitev krize. Posledice tega spora groze izpodkopati moč in ugled Velike Britanije ter vzbujajo v srcu vseh resno mislečih ljudi opravičen strah pred bodočnostjo.

Ta mučen položaj se je naenkrat izpremenil. Dne 16. t. m. je objavil Mr. I. L. Garvin v svojem listu »Observer« članek, v katerem pravi, da je jedro sedanje krize **irsko vprašanje**. Trenotek zahteva, da vzamejo angleški politiki pred vsem drugim to vprašanje v pretres, da resno premišlujejo o irskih zahtevah, da vestno uvažujejo vse, kar govori za Homerule in proti njemu ter potem sporazumno z zastopniki Ircev rešijo to vprašanje. — Potem navaja zahteve Ircev, kateri hočejo v Dublinu svoj parlament in odgovorno vlado za vse samo irske reči kakor so: direktni davki, pouk, pravosodje, uprava itd., vse strogo državne reči kakor: vlada, vojna mornarica, vojska, carine, trgovske pogodbe, diplomacija itd. Spadajo pred državni parlament v Londonu; vrhu tega bi imel državni parlament v Londonu pravico sistirati vsak v irskem parlamentu (samo za Irsko) sprejet zakon, ako bi se mu to iz državnih ozirnov zdelo potrebno, kakor sme sistirati iz podobnih razlogov v kolonijalnih parlamentih (za kolonije) sklenjene zakone. Garvin vpraša, komu bi to škodovalo, ako bi se prepustilo Ircem, da o svojih domačih rečeh sami razpravljajo in svojo domačo upravo sami

vodijo, ako ti prepuščajo vse v resnici skupne stvari skupnemu parlamentu in državni vladi. Da, poročajo nasprotniki irske autonomije, za Irce bode zahtevala Škotska svoj Home rule in Wales tudi svoj. In kaj za to? odvrca Garvin, dajte jim autonomijo, če jo žele, nam Angležem bode to prav, potem bomo vsaj tudi mi svoje notranje in domače reči sami upravljali kakor bode nam prav in dobro, dočim danes tega ne moremo, ker naš keltška pest (Irce, Walesijanci in Škoti) preveč tišči in nam celo v naši hiši komandira. Za ime se nikar ne prepirajmo, imenujte to Home rule (autonomijo), federativno autonomijo, devolucijo ali Home rule all round (Home rule za vse), dogovorimo se mariveč točno in jasno o točkah, katere smatramo za državne ali skupne, o prispevanju posamičnih autonomnih delov za mornarico, vojsko, diplomacijo itd. ter sklenimo potem mirovno pogodbo. — Pred pa zahtevajmo garancije za pošteno delitev skupnih bremen za mornarico in armado, kajti močna mornarica je temelj vsega, brez nje vse ustave niso niti papirja vredne, na katerem so pisane.

Ta članek je napravil po vsej Britaniji velik utis. Za »Observerjem« se je oglasila »Times« v istem smislu, sedaj se seveda drugi konservativni listi niso mogli več upirati. Prihodnjo nedeljo (23. t. m.) je objavil Garvin drug članek ter celo vrsto pisem in dopisov aktivnih politikov in znanih mož vseh strank, ki vsi izjavljajo, da je federalizacija Velike Britanije najboljša rešitev sedanje ustavne krize in prvi korak za tesnejšo zvezo med kraljestvom in njega kolonijami.

Ko je Garvin v svojem članku še enkrat z besedami irskih voditeljev ugotovil vsebino in bistvo irske autonomije, vpraša: »V tem smislu in v tej meri bi pač ne moglo biti bolj težko za Veliko Britanijo, da se decentralizira v svrhu tesnejšega zedinjenja, kakor je bilo to za drugi dve največji državi na svetu — za Nemčijo in Severnoameriško unijo«. Kot predpogoj za federalizacijo zahteva popolno sporazumljenje glede štirih točk in sicer: vojna mornarica in armada, državne carine, zveza imperija in močna druga zbornica (mesto sedanje lordske zbornice).

In čudno, zdi se, kakor bi se naenkrat posvetilo tudi v najbolj konservativnih glavah, da federalizacija ni nič nevarnega in tudi nič novega, da je mariveč najlepši cvet anglosaksonske politike. Na temelju Hamiltonovega federalizma sloni severoamerikanska unija, v kateri je združenih 48 samostojnih držav ali republik, katere imajo pa vse skupaj eno armado in mornarico, enega predsednika itd. Nadalje Meksikanska unija, ki šteje 27 samostojnih republik z enim predsednikom, eno armado itd.

LISTEK.

Tast Kondelik in zet Vejvara.

Češki spisal Ignát Herrmann. — Poslovenil Stanko Svetina.

„Bog vas blagoslovi, gospa Vejvarova,“ je govorila kakor da bi se umikala, „in vam daj srečo, vseobče. In reči moram, tole je gospod Vejvara zaslužil — je sladko nadaljevala — zakaj on je bil vedno soliden gospod. Bože, tri leta so tri leta — spoznali smo ga v tem času in pridnega možička bodele imeli. In lepo imate tu, gospa Vejvarova — no seveda, kjer je imovina, tam se vse napravi — bodite tukaj zdravi. In ko vse to vidim, si usojam — brez zamere gospa Vejvarova — kdor gre prvič v hišo novoporočencev, vsak mora nekaj prinesiti, in ko bi bil to tudi naprstek, vseobče...“

Ko je tako govorila, je vzela z leve roke svojo neločljivo torbico in je začela brskati s koščenimi prsti v njeni notranjosti. Slednjič je vlovila nekaj predmet, ovit z rožnatim svilenim papirjem in zvezan z rdečim trakom, in ga je podala mladi gospej Vejvarovi, ki je samo braneče se stegnila roko po daru.

Kakor bi se bala prezgodnje izdaje, je prikrivala gospa Mukšnablova zagonetni predmet

še v Pepičini dlani s svojo roko, stiskala je mladi gospej prste in je govorila proseče:

„Ne, sedaj ne glejte tega! Sedaj ne, mlada gospa! Tu še ne bo tako hitro potreba. To je delo naše Lotinke, iz odkritega srca. In samo eno prošnjo imava: ko bode ta imela svoje poročne fotografije, podarite nama eno v spomin. Naj imava za vselej pred očmi našega starega prijatelja in njegovo ljubeznjivo gospo. In sedaj grem, da ne bi vas zadrževala.“

Toda ostala je še precej časa. Zelo rada in radovedno si je ogledovala celo stanovanje, bistro je pokukala v vsak kot, ocenila, pohvalila in se slednjič z mnogimi pokloni poslovila.

Pepica se je globoko oddahnila, in Vejvara je gledal ženo ves v zadregi.

„Tole vizito nisem čakal niti v sanjah“ je spregovoril. „In požurila se je! — No še zadosti dobro se je končalo. Toda skoro sem se je vstrašil. Ko bi bil babjeveren, vernj mi — sedaj se mi zdi ta oseba kakor kak čuden ptič, ki prerokuje nezgodo. Ima v sebi nekaj sovjega...“

„Sedaj pa bodeva zajutrekovala!“ je vskliknila Pepica in je hitela v kuhinjo.

Čez nekaj časa, ko sta pila kavo, je Vejvara spregovoril:

„Vidiš, ta gospa me je nečesa spomnila, na kar bi bil morda pozabil: pojdeva k fotografu. Presenetiva očeta in mamico, kaj ne?“

Pepica je prikimala.

Vejvara se je naglo spomnil:

„Kaj pa ti je pravzaprav prinesla?“

„Tamle leži tisto,“ je odgovorila Pepica.

„Toda ne smeva pogledati...“

„Samo ti — samo ti, Pepica, meni ni tega prepovedala.“

Vejvara se ni mogel zadržati. Še predno sta šla iz hiše, pristopil je k mizici, razvezal trak in odvil rožnati ovitek. Nekako nerodno je držal to, zagonetni predmet se mu je v roki zamotal in se razvil z enim koncem do tal.

„Poglej Pepica!“ je zaklical Vejvara v komični osuplosti.

Pepica je pogledala, toda takoj se je obrnila in si je zakrila z dlanmi oči.

„Povijalni traki!“ je vzdihnil Vejvara šepetaje in ga je zvijal v prejšnjo podobo. „No seveda, za sedaj to shraniva... Toda ko oče to zagleda —“

Pepica se je hitro obrnila in je zaklicala: „Jaz ti pokažem, Fran!“

Že davno je minilo poludne, ko sta mlada zakonska stopala v drugo nadstropje znane hiše v Ječni ulici, namenjena h Kondelikovim starišem, kamor sta bila povabljeni na kosilo.

„Grem sicer rad sem, Pepica“ je rekel Vejvara, ki je korakal za ženo, „vendar sem si mi-

In angleške kolonije! Kanada, v kateri so se francoski katoličani in angleški puritani do 1876. l. neprestano ravsali med seboj, živi v miru, odkar je bila pod Lord Durhambovo vlado razdeljena v sedem samostojnih držav, katere imajo pa za skupne reči skupni parlament in skupno vlado. Odkar je Kanada federalizirana, so potihnile narodnostne in verske zdražbe, Francozi in Angleži živijo v miru ter tekmujejo drug z drugim, kdo bode več pripomogel k splošni blaginji skupne domovine, katera se vsled tega čudovito razvija. (1867. l. je bilo v Kanadi jedva tri milijone prebivalcev, danes jih je nad 10 milijonov in gradi se že tretja železnica od Atlantskega do Tihega oceana, kar priča, kako se množi bogastvo v tej federalizirani koloniji.)

Avstralija je istotako zvezna država, obstoječa iz šestih autonomnih držav s skupno vlado za skupne reči. Največje čudo, ali recimo mojstersko delo britanskega državništva je federacija Južne Afrike. V Južni Afriki živita v štirih samostojnih državah (Kapsko, Natal, Transval, Oranško) dve beli narodnosti, Buri in Angleži, kateri so se še pred nekaj leti kruto bojevali med sabo. In glejte, že začetkom prih. meseca se snide prvi parlament združenih južno-afriških držav in prvi ministerski predsednik te federativne vlade je general Louis Botha, t. j. oni general Botha, kateri je s tolikim uspehom poveljeval burske čete proti Angležem!

Volilni boj med Angleži in Buri v skupni parlament je bil nad vse živahen, toda v kljub vsemu temu ni prišlo nikjer in tudi ne v narodno mešanih volilnih okrajih do nespodobnih prizorov.* Ministerski predsednik, general Botha je v Pretoriji proti Angležem propadel, bil je pozneje v nekem drugem volilnem okraju izvoljen. Že je hotel odločiti svoj portfelj, pa Angleži in Buri so ga prosili, naj ostane na čelu prve skupne vlade in naj vodi usodo združene Južne Afrike, kar je mož tudi storil. Tako se vedejo ljudje, ki so si stali pred ne celim desetletjem še z orožjem v roki nasproti na bojnem polju. (Khuen Hedervaryjeve volitve so stale v tisočletni madžarski kulturni državi samo deset mrtvih!) Kako naj si razložimo to čudo? Pokojni Cecil Rhodes, oče moderne Južne Afrike, je rekel svojim angleškim prijateljem, ko se je bližala vojska koncu: »Sedaj idite domov in si nikar ne mislite, da ste premagali Bure. Vojskovali smo se samo proti koruptnemu Kruegerizmu, ne proti Burom; temu sistemu smo napravili konec, sedaj pa idite in delajte z Buri vred, da si vstvarimo srečno in veliko skupno domovino.« Angleži so ga ubogali, zaupali so »premaganim« Burom v toliko meri, da

* Vsa poročila o teh volitvah to soglasno potrjujejo. Ne za časa volitev, ne pri proglašenju volilnih izidov se ni v vsej združeni Južni Afriki nikjer pripetilo, da bi bila zmagovalna stranka svojo zmago preglasno, ali na za političnega nasprotnika žaljiv način slavila, o izgrelih, kravalih in spopadih med Buri in Angleži, kakeršni so v Avstriji precej navadni, ni pa bilo nikjer in nikdar niti govora. To se glasi kakor bajka, če pomislimo, kako pošiljajo kultivirani Tevtoni cele čete oborožene s prekljami in kamenjem nad one Slovence, ki si upajo zborovati v »nemškem« Ptuj, ali na one Čehe, ki prirejajo veselice na »nemškem« Dunaju, ali izlete po Donavi in Wachau itd. Spomini na take »kulturne« velečine avstrijskih Nemcev navdajajo Avstrijca v tujini z vsem prej ko s ponosom na njegovo ljubo širšo domovino!

slil, ko bi danes bila sedela doma, v svojem, samo midva in ko bi ti sama kuhala in nosila na mizo, kako krasen začetek domačega življenja bi bil to. Veruj mi, zdel bi se samemu sebi pravi družinski oče...

»Pričakaš to, Fran, že jutri, a ne vem, kako boš zadovoljen. In kaj tvoj oče in sestra? Kje naj bi ta dva ostala? Ali se jih ne veseliš?»

»Resnica, Pepica, veselim se. Ampak veš, zdi se mi, da bi morala mlada zakonska vsaj prvi dan po svatbi živeti kakor Adam in Eva v raj, popolnoma sama, oddaljena od vsega sveta, posebno od dosedanje okolice...«

Pepica se je ustavila na hodniku, obrnila se je k Vejvari in je tiho odgovorila:

»Kaj bi pa morala šele jaz reči, Fran? Mlada žena — ali misliš, da se ne bi najrajši pred vsem svetom skrila?«

»Pepica!« je vskliknil Vejvara, kakor bi prosil odpuščanja in je poljubil ženi roko.

»Tak višiš, Fran. — Toda sedaj pojdi lepo naprej, da se nevihta spravi nad te. Lepo sva se zamudila!«

Vejvara je stopil naprej in za trenotek je odpiral kuhinjska vrata.

»Jeje — poljubljam roko, milostljivi gospod!« je vzkliknila Katinka in še predno se je Vejvara zavedel, prišla ga je za roko in jo je poljubila.

»Kaj pa vam je prišlo na um! Ne vgriznite me, Katinka!« vstrašil se je Vejvara, ki ni razumel, čemu mu Katinka danes poljublja roko in zakaj ga danes imenuje »milostlivega gospoda«, ko ga je bila dosedaj klicala »mladi gospod« ali največ

so jim dali v Transvalu in v Oranžu že v par letih po vojski ustavno vlado in posledica tega je letos sklenjena federacija južnoafriških držav pod ministerskim predstvom generala Bothe.

Vodja Ircev Redmond je rekel, naštevši zahteve Ircev, kakor sem že prej omenil: »To je, kar Irsko potrebuje. Ko to doseže, napoči nova doba prospevanja in zadovoljnosti. Kakor v Kanadi, ko je bila izvedena Lord Durhambova politika (federalizacija), si podajo tudi na Irskem možne različnih narodnosti in verstev roke k skupnemu delu v splošni blagor svoje skupne domovine. Ako naložite odgovornost narodu, kateremu ste jo nad eno stoletje kratili, bo to imelo tudi na Irskem isti presenetljivi učinek kakor drugod. Zaupanje v narod povzroči isti čudovit in dramatični preobrat v čutih in mislih na Irskem kakor v Južni Afriki. Mi pa, ki smo se zadnjih trideset let borili za te pravice, smo veseli in hvaležni, da je teh bojov zdaj konec in da ne preostaja več drugega, ko ugotoviti točne pogoje, na temelju katerih bo sklenjena mirovna pogodba.«

Poročal bi še lahko veliko in citiral mnogo znamenitih in za avstrijske narode in še bolj za nemške vlade v Avstriji poučnih izrekov najrazličnejših angleških politikov, o čudovitem uplivu zaupanja v narode in o blagodejnih učinkih samouprave, pod katere uplivom rastejo na vseh kontinentih nove britanske države ter vscvetajo nove civilizacije, katere ljudje po vsej pravici občudujejo. Glavno je, da so angleški konservativci spoznali, da je reforma stare ustave potrebna in ta se bode izvršila, če ne zdaj, pa v najbližji bodočnosti. Anglež je sicer konservativen, če je pa sprevidel, da je reforma potrebna, se je ne boji, loti se mariveč dela in ne miruje, dokler ne najde kaj boljšega. In posledica tega je, kakor pravi irski poslanec Gwynn: »Največji ponos britanskega imperija je, da je našel pot, katera vodi vse narode do uresničenja svojih najvišjih idej, ne da bi je pri tem država ovirala, da jim mariveč pri tem pomaga.«

Vse kaže, da stoji angleški narod na koncu velike zgodovinske dobe in na pragu nove in še večje bodočnosti. Njegovi sovražniki so sicer pridno na delu in intrigirajo po vsem svetu, da bi mu ta prehod iz sedanjih težav in zadreg preprečili. Zdi se pa, da vse kovarstvo ne bo pomagalo. Angleški narod vidi pot pred seboj, ki ga vodi naprej, v boljšo bodočnost. Mi mu želimo vse dobro.

Politična kronika.

VPRAŠANJE PLAČEVANJA V GOTOVINI.

Včeraj je bil min. preds. baron Bienerth pri cesarju in mu je poročal o uspehu pogajanj glede plačevanja v gotovini. Poročal je, da sta se obe vladi v principu zedinili, in da se bo avstro-ogrski banki prepustil odločilni vpliv na končno rešitev vprašanja. Banka je izjavila, da je v principu sporazumna s predlogi obeh vlad. Kedaj se bo pričelo plačevanje v gotovini, je popolnoma odvisno od banke, ker je edino ta zmožna presoditi, kedaj so za to dani primerni pogoji. Gotovo je, da se za sedaj ne določi noben termin, in da bota imela oba parlamenta še pred začetkom plačevanja v gotovini priliko k stvari zavzeti stališče.

DR. STEINWENDER O ŠOLSKI REFORMI NA KOROŠKEM.

Poročali smo že, da je koroški deželni zbor sprejel dr. Steinwenderjev predlog v zadevi reforme koroškega ljudskega šolstva v tem smislu, da

— ako je hotela biti zelo spoštljiva — »dragi gospod«.

No seveda, od včeraj oženjen, torej milostljivi gospod!

Toda že je držala Katinka Pepico in jo obdarovala z enakimi izjavami spoštovanja. In gotovo je bilo mladi ženi še bolj čudno kot Vejvari. Zakaj vse, kar se je nanašalo na spremembo njenega stanu od včeraj, je bilo čudno.

Medtem je Vejvara, kakor da bi se bil osrčil, potrkal zelo samozavestno na sobna vrata in znotraj so se oglasili dvoji ali troji klici: »Dalje!«

»Da sta vendar prišla, postopača,« je s hrupom pozdravljal mojster Kondelik. »Kje vaju spak nosi? Tuka je oče Vejvara kar umira od glada, strašno zmerja od poludne in mlada gospoda vrag vedi kje —«

Oče Vejvara je z nasmehom, ki naj bi povedal, da ni nikoli resnica, kar pripoveduje o njem gospod Kondelik, stopil k paru in pozdravljal:

»Da sta se zdrava prebudila in prišla!« in poljubil je Pepico nežno na čelo, na kar je odkritosrčno stisnil roko sinu. Takoj potem se je obrnil zopet k mizi, da ne bi mladima niti s pogledom delal kakih zadreg.

Z vprašujočim očesom je pogledala hčer gospa Kondelikova, objela jo je, dvakrat poljubila, podala roko Vejvari in je vzpodbudila oba:

»Slecita se, otroka, slecita, takoj prinesem juho.«

In že je zginila v kuhinjo.

(Dalje sledi.)

se uvede šestletna obveznost za šolski pouk in obvezen 4 letni nadaljevalni pouk. V učiteljskih krogih je nastalo vsled tega veliko razburjenje proti dr. Steinwenderju in društvo »der deutschösterreichische Lehrerbund« je sklenilo oster protest. Sedaj piše dr. Steinwender v »Deutschnationaler Korrespondenz« o zadevi sledeče: Njegov predlog se krivo razumeva. Gre se samo za šole na kmotih. V teh faktično že danes ni osemletne, ampak vsled poletnih oproščenj jako skrajšana šolska obveznost. S 14 leti preneha vsak pouk in se prične doba, ko je otrok prepuščen sam sebi in pozabi, kar se je naučil. Pouk v šolah samih pa mnogo trpi na tem, ker sede otroci različnih starosti v eno- in dvo-razrednih šolah. To je sedajni položaj. Ne sklenila, ampak predlagala in v razsojo šolskim oblastim in učitelstvu podala se je reforma, po kateri bi se za ljudske šole na deželi uvedla šestletna šolska doba in štiri-letni obvezni nadaljevalni pouk, torej 10-letna šolska obveznost, ki bi segala v zrelejšo starost. Ta reforma bi pomenila razširjenje in poglobljenje šolske izobrazbe. Pri tem bi se na eno- in dvo-razrednicah po potrebi razdelil pouk v do- in popoldanske razrede (poldnevni pouk), kar bi pouk samo poglobilo. Od učiteljev bi se res več zahtevalo kot doslej, zato bi se jih pa moralo tudi materijelno boljše podpreti. Ravno to, da bi se na učitelje stavile večje zahteve ko doslej, kaže, da se šolstvo s tem ne bi poslabšalo, ampak izboljšalo. V zvezi s to reformo bi se morala seveda tudi izvesti reforma učiteljske, posebno glede usposobljenja učiteljstva za kmotiški pouk.

MINISTERSKA KRIZA NA FRANCOSKEM.

Včeraj se je po ministerskem svetu podal Briand v Elysee, da poda predsedniku republike demisijsko kabineta. V ministerskem svetu je minister Viviani odločno vstrajal pri svoji ostavki, izjavil pa je, da ostane še nadalje prijatelj Briandov. Briand se je ministrom zahvalil za oporo in podporo v zadnjih dneh. Zdi se mu pa najboljši v republikanski ustavi najbolj odgovarjajoče, da predsednik sam odloči glede bodočega kabineta. Nato so vsi člani kabineta podpisali ostavno prošnjo. Ob 3. popoldne je Fallieres zopet sprejel Brianda v avdienci in mu je poveril sestavo novega kabineta. Briand je ponudbo sprejel.

DROBNE POLITIČNE NOVICE.

Po volitvah na Hrvaškem. Ban Tomašič se je izrazil nasproti sotrudniku »Budapesti Hirlap«, da njegov namen pri volitvah sicer ni bil čisto dosežen, vendar pa bo končni rezultat ta, da njegova intencija ni bilo nič drugega nego to, da se ustvari na nagodbeni bazi stoječa patrijotična stranka. Bivši podban Nikolić je izjavil, da je položaj še bolj zamotan kot je bil poprej in da so na škodo koalicije napredovale edino protinagodbene stranke. Bivši saborski predsednik Medaković pravi, da so bile volitve čisto nepotrebna šahova poteza in da je sedaj naloga banova, položaj izboljšati in se koaliciji približati.

Bosanski deželni zbor je sklican za 7. tm. k zasedanju.

Nemiri na Grškem se zopet v večji meri ponavljajo in imajo ponekod značaj popolne anarhije. Gibanje ima protidinastični značaj.

Štajerske novice.

v Otročji »Slovenec«. Sinočnji »Slovenec« ima z Dunaja brzojavko, da je Ploj že naznanil svojim ožjim somišljenikom v okraju, da ne bo več kandidiral in da so si ti že izbrali drugega kandidata. Koliko je na tem resnice, ne moremo kontrolirati, na vsak način pa se nam zdi, da je brzojavka le prav otročje-smešen »Slovenčev« manever. Gospodje, če drugače ne bote znali ubiti Ploja, tako ne bo šlo.

v Še Fridrich pred sodiščem. Včeraj se je vršila na kaz. oddelku okr. sodn. v Celju razprava o zasebni obtožbi g. E. Slanca, nadučitelja v Petrovčah, proti Fr. E. Fridrichu istotam zaradi žaljenja časti. Obtoženec g. Fridrich je po dal izjavo, s katero obžaluje o g. E. Slancu rabljene žaljive besede, ga prosi odpuščanja ter se zaveže plačati za šolske uboge v Petrovčah 20 K, in poravnati vse sodne stroške. G. E. Slanc se je s to izjavo zadovoljil, mu odpustil ter odstopil od zasebne obtožbe.

Dr. Vrstovšek denuncira. Najbolj nobel od vseh štajerskih klerikalnih poslancev je brez dvoma dr. Vrstovšek. Ta vidi namreč svojo nalogo v tem, da tiste ljudi, kateri so pri letošnjih volitvah agitirali zoper njega, kar po vrsti denuncira in jih hoče spraviti v kazen. Najprvo je lažnjivo ovadil dr. Pirnata v Št. Ilju; ta je dr. Vrstovška tožil in bode Vrstovšek nšel zasluženi kazni le, če se mu bode posrečilo se skriti za imuniteto. Potem je zopet denunciral pri okrajnem šolskem svetu nadučitelja g. Kelca iz Novešvite zaradi neke zadeve, ki se Vrstovška prav nič ne tiče, torej iz samega veselja na ovadštvo. Zoper g. Kelca uvedena sodna preiskava je bila ustavljena, ker se je izkazalo, da ni g. Kelc prav nič

kamnjivega govoril. Tako se je Vrstošek zopet blamiral. No, mi smo prepričani, da bode vkljub težni korajžno naprej — denunciral. To tudi popolnoma odgovarja človeku, ki je tako neznačajan, da je svojo napredno preteklost vrgel v koš in zatajil svoje prepričanje in svojo moško čast zaradi polne skledice.

Šolski vinar v Celju. V poročilu o zadnji seji naših celjskih obč. očancev smo poročali tudi, da so prikimali, ko se je predlagalo v svrhu obrestovanja kapitala za novo ljudskošolsko stavbo zvišanje najemninskih doklad za 2 vin. pri kroni. K temu piše graški „Arbeiterwille“: Že pred 4 leti se je najemninska doklada o priliki takratnega sklepa za novo šolsko stavbo zvišala za 1 vinar pri kroni — a šola se ni zidala. V zadnji seji obč. sveta, ko se je končno vendarle sklepalo o oddaji del, se je porabila stavba te nove šole zopet za povod, da se globoko poseže v žepe delavnega ljudstva. Najemninski vinarji so se za dva zvišali, dasi je vsakomur, ki pozna tukajšnje vsled koruptnega gospodarstva žalostne finančne razmere, jasno, da se je za sedajno zvišanje najemninske doklade navedla stavba nove šole kot vzrok samo za to, da bi se zdelo zvišanje prebivalstvu bolj „apetitno“. Najemninski doklad in vodarine bomo plačevali zdaj v Celju 18 vinarjev pri kroni. Da pa bodo naši strumni nemško-nacionalni purgarji tudi to mirno vtaknili v žep, je pri terorizmu magistratne klike itak samoobsebi razumljivo. Samo se nam zdi, da gre ta strah pred kliko vendarle predalet in da se je zasedal v kosti našega „nemškega“ meščanstva že naravnost kot bolezen. Bo treba krepke medicine, da se ozdravi!

Občni zbor „Dijaške kuhinje v Celju“ se je vršil v soboto, dne 29. oktobra ob jako lepi udeležbi, v posojilnični sejnici v Celju. Razpravljalo se je med drugim tudi o prodaji društvenega posestva v Gaberju, katera zadeva je stopila v odločilen stadij. Izvolil se je sledeči odbor: gosp. prof. Kožuh kot predsednik, gg. dr. Sernec, Prekoršek, dr. Kalan, prof. Kardinar in prof. Mravljak kot odborniki, gg. dr. Božič in dr. Brenčič kot namestnika, gg. Berk in Meglič kot preglednika. Odstopivšima odbornikom g. Fr. Lončarju, ki je bil od vsega začetka blagajnik „Dijaške kuhinje“ in g. prof. dr. Dolarju, ki je bil marljiv tajnik, je izrekel občni zbor svojo zahvalo.

V Ustanovni občni zbor „celjske sokolske župe“ je brzojavno pozdravila „Slovenska sokolska zveza“, kar smo v našem zadnjem poročilu pozabili omeniti.

Seja celjske narodne čitalnice se vrši jutri v petek 4. t. m. ob 8. zvečer v čitalniški knjižnici. Ker je seja važna, se prosí vse gg. odbornike, da se je polnoštevilno udeležijo.

Celjska narodna čitalnica ima svoj letni, redni občni zbor v soboto 5. t. m. ob osmih zvečer. K obilni udeležbi vabi odbor.

Iz orožniške službe. Tukajšnji orožniški oddelek, katerega vodja je nadporočnik Ernst Thiel, se je spremenil v upravno oddelno poveljstvo, kateremu se je pridružil v službovanje nadporočnik — rač. vodja Jožef Lernbeif v Prage.

Rokodelska zadruga za laški okraj je imela 30. okt. ob veliki udeležbi občni zbor. V načelstvo so voljeni gg. Wuzdarič, Blaž Zupanc, Berger Pinterič, Počivavšek in Bauerheim, torej slovenski možje, kateri bodo gotovo skrbeli za napredek zadruga.

Žalec. Kakor se nam pojasnjuje, ne odgovarja istini, da bi gospod Krašovic imel svojo trgovino odprto čez uro, ampak je le istina, da je gospod Krašovic bil sam čez uro v trgovini, kakor je to njegova dobra pravica. Mi prosimo radi tega svoje dopisnike, naj nas s takimi malenkostmi obvarujejo, kakor smo na drugi strani radi pripravljeni se potegovati za vse opravičene težnje in zavzeti javno mnenje.

Shod za tujski promet na Spodnjem Štajerskem. Dež. zveza za tujski promet priredi v nedeljo, 20. tm. ob pol 11. uri dop. v kazinski obednici v Mariboru, Gled. ul. 17 shod za tujski promet. Na tem shodu se bo obravnavalo posebno o pomenu tujkega prometa, o izpopolnitvi prometa (železnica, avtomobil, pošta, brzojav in telefon) in o drugih ureditvah za povzdigo spodnještajerskega tujkega prometa. Če se le ne bo pri tej akciji oziralo samo na kraje, kjer imajo nemški in nemškutarski mogotci glavno besedo!

Značilen slučaj. V Stubenberg na vzhodnem nemškem Štajerskem je prišel pred nekaj leti kaplan Jožef Steinberger, ki je imel srce za

ljudstvo in je začel res z gospodarskim delom med kmečkim prebivalstvom, dočim mu je bila politična hujskarija tuja. Vsled tega pa ga je druga duhovščina po strani gledala in dosegla že pred dobrim letom, da ga je škof premestil. A takrat se je vzdignilo vse ljudstvo daleč na okrog in ga ni pustilo odriniti. Škof je na to preklical svoj premeštitveni dekret, da pa se izogne daljnim neprilikam, je sedaj Steinbergerja upokojil.

Kolera na graški pošti? K predvčeršnjemu dogodku na graški glavni pošti poročajo graški listi: Ekspresna pošiljatev je došla iz Ljubljane v torek popoldan s tržaškim brzovlakom in se je na glavni pošti v Gradcu okoli 3/4 pripravila za dostavljenje; pri tem je zavoj padel na tla in stekleni zamašek neke steklenice je odletel. Uradniki so takoj znali, za kaj se gre, in ni trebalo torej nobenemu vohati vsebine. Poštni adjunkt Böswirth je bil zvečer iz postelje poklican; spravili so ga v izolirani oddelek bolnišnice, ravno tako uradnega sluga Reita. Bakterijološka preiskava ljubljanske pošiljatev v graškem higijeničnem institutu je dala negativen rezultat; vsled tega so morali obe žrtvi sanitetnih predpisov izpustiti takoj iz neprostovoljnega bivanja v bolnišnici.

Polzela. V Polzeli se je pri trgatvi dne 23. t. m. natrgalo grozdja za K 19 — v prid Ciril-Metodove družbi. Pri priliki poroke g. R. Tušak z gđ. T. Farčnikovo se je nabralo med gosti za družbo sv. Cirila in Metoda K 3070.

Iz Braslovč. Pri nas obstoji že nekaj let šolarska kuhinja, katere namen je revnim in oddaljenim šolskim otrokom preskrbeti opoldne, ko čakajo na popoldanski pouk — toplo kosilce. Lansko zimo je podjetje prav vrlo delovalo in mnogo pripomoglo k boljšemu šolskemu obiskovanju. V 62 dneh se je razdelilo približno 7000 porcij in so znašali vsi stroški 322 K 32 h. V pokritje teh stroškov so prispevali: velerodni g. baron Cnobloch, častita duhovščina, g. Pauer, g. dr. Červinka, g. Fl. Rak, g. dr. Lampret, gđ. Zotter (Marschitz), g. pl. Bien, g. Krefl in drugi. Slavno pevsko društvo je pristopilo kot nov podpornik, nadalje se je bila priredila tudi v ta namen veselica na Legantu, ki je donesla lep prispevek. Pohvalno se mora tudi omeniti vse tiste, ki so prispevali kaj v naturalijah ali na drug način pripomogli k ugodnemu vspehu. Sl. krajni šolski svet je prepustil kurivo in polovico šolskih glob za šolsko kuhinjo. Nekateri otroci so dobivali hrano v zasebnih hišah, kot pri gospej Pauer, v župnišču in g. Ant. Plaskanu. Naj bode na tem mestu izrečena vsem omenjenim podpornikom najprisrčnejša zahvala s prošnjo, da blagovolijo tudi v prihodnje ostati podporniki te prekorske naprave. **Šolsko vodstvo Braslovč, dne 30. okt. 1910.**

Gornjegrajsko učiteljsko društvo ima svoj letošnji redni občni zbor v nedeljo, dne 6. t. m. v Bočni točno ob 10. uri dopoldne v tamošnji šoli. Vspored: 1. Nagovor predsednikov. 2. Društvene zadeve: a) dopisi in zapisnik prejšnjega zborovanja. b) poročilo o delovanju v minuli društveni dobi: 1. tajnikovo, 2. blagajnikovo, c) volitev novega odbora, d) slučajnosti. Učiteljska gospodarska in kreditna zadruga. IV. Poročilo delegata o letošnji skupščini „Zaveze avstr. jugoslov. učit. društev“. V. Ob stoletnici Stanka Vraza. Predavanje: a) Ilirski pokret, b) Stanko Vrazovo življenje in delovanje, c) Vzgojni momenti v St. Vrazovih umotvorih, d) Posledice ilirskega pokreta sploh ter z ozirom na štajerske Slovence posebej v kulturnem oziru. Z ozirom na proslavo Stanko Vrazove stoletnice so gostje dobrodošli, zlasti k predavanju. Posebna vabila se ne razpošiljajo. Z ozirom na krajevne razmere, je nujno želeli, da se blagovolijo isti, ki se želi udeležiti skupnega obeda, javiti nadučitelju g. Bizjaku v Bočni.

V Pravda proti ljubljanskemu škofu. Včeraj se je nadaljevala svoj čas preložena obravnava bivšega oskrbnika gornjegrajske škofovske graščine Di Centa proti ljubljanskemu knezoškofu. Di Centa toži slednjega za odškodnino 146.000 K, ker ga je škof odpustil. Obravnava bo glasom „Slovenčevega“ poročila trajala 3 dni.

Poroka. Dne 26. pm. sta se poročila v župni cerkvi v Spodnji Polskavi g. Karl Steinklauber in gđ. Viktorija Grundner, oba iz Pragerskega.

V Iz Ormoža. V kolikor vemo, imajo c. kr. uradniki v naših krajih nalog, da občujejo s slovenskimi strankami slovensko. A ta govorica nekaternikom, na pr. našemu davkarskemu oskrbniku nikakor ni po volji. Ne moremo mu sicer odvzeti njegovega slovenskega rojstnega doma, Sv. Urbana

nad Ptujem, saj mora za to biti hvaležen svojim staršem; a toliko pa vendar od njega zahtevamo, da upošteva svoj in naš rod in njega govorico ter da ne kljubuje strankam, ki ga motijo v njega mirnem nemškem zatišju s slovensko besedo. I mi poznamo postave! Razumeli, g. ckr. davk. oskrbnik Stermschegg vulgo Strmšek?

V Koncert v Mariboru. „Glasbeno društvo“ v Mariboru priredi s pomožnim orkestrom dne 6. novembra ob 8. uri zvečer, po popoldanski gledališki predstavi, v veliki dvorani Narodnega doma, **ljudski koncert** pri pogrnenih mizah. To je prvi poskus „Glasbenega društva“, da se uvedejo drugod tako popularni koncerti tudi za naše občinstvo v slovenskem domu. Obiskovalcem slovenskega gledališča z dežele se nudi na tak način en sam večer dvojni užitek, tembolje, ker se je za ta prvi ljudski koncert sestavil vsestranski in zanimiv program. „Glasbenemu društvu“ pa bo številen obisk vzpodbuda za nadaljno delovanje na glasbenem polju, da bo večkrat nudilo našemu občinstvu po dnevnem trudu in delu nekaj prijetnih uric.

V Mrlič v železniškem vozu. 1. tm. so v Brucku ob 2. uri zjutraj prenesli mrtvega iz železniškega voza nekega hrvatskega nadstavnega delavca, kojega ime je neznano. Delal je 2 mesca v Jesenicah pri nadstavnju; našli so ga mrtvega v železniškem vozu. Kakor se je konstatiralo umrl je zadet od kapi. Domnevanje, da bi se šlo za slučaj kolere, nima nobene podlage.

V Od Sv. Lenarta v Slov. gor. Tukajšnji šolarski kuhinji so darovali sledeči gospodje nastopne prispevke: Č. g. Janžekovič J., župnik, 20 K, g. dr. J. Kronvogel, g. dr. Tiplič, g. dr. Gorišek po 10 K, g. dr. Ilanig, g. not. kand. Krajgher A., g. K. Aubl, g. Lešnik J. po 5 K, g. A. Zemljčič 8 K, g. A. Zabukošek K 5'30, g. P. Pavlič, kaplan, g. M. Lovrec po 4 K, g. Fr. Arnuš, g. A. Arnuš, g. Fr. Kramberger, pos. tajnik po 3 K, g. Polič odv. uradnik 2 K, g. V. Kreft, g. Fr. Breznik po 1 K, g. Stanošek 50 h; iz sodnijskih poravnjav: Kebrič-Kaube 20 K, g. dr. Leščnik 10 K, Kocbek-Purgaj 10 K, I. Krempe 7 K, Klobasa-Močnik 10 K. Iz nabiralnika pri g. A. Zemljčiču 6 K 30 v, učenka Kramberger Lizika 10 K. Bog plati! Prihodnjič dalje.

V nedeljo, 6. t. m. Martinov večer „Bralnega društva v Gaberjih“ v Sokolskem domu. — Celjski in okoliški Slovenci, pridite vsi!

Druge slov. dežele.

Občinske volitve v Ljubljani. Kakor poroča „Slov. Narod“, se bodo vršile občinske volitve koncem marca ali začetkom aprila prihodnjega leta.

Ljubljanski narodno-napredni obč. volilci imajo v nedeljo dopoldne v Mestnem domu shod.

Likvidacija tržaške „banca popolare“. V Trstu je včeraj sklenil upravni svet „banke commerciale Triestina“ sondeležiti se akcije za likvidacijo ljudske banke (banca popolare). Prepričan o potrebi obstoja ljudske banke v Trstu in v nadi, da kmalu sledi inicijativa za njeno ustanovitev, sklenil je upravni svet pristopiti k subskripciji za ustanovitev „banke popolare“ s primernim zneskom.

„Društvo ljubiteljev poljskega naroda“ snuje že iz Celja znani abstinenci dr. Lenard v Ljubljani. Namen je očividni. Klerikalci ne marajo slovanske vzajemnosti z Rusi, Srbi in Bolgari, ker so pravoslavni, s Čehi ne, ker so jim presvobodomiselní, zato se hočejo obesiti »katoliškim« Poljakom na frak. Prav pripominja »Slov. Narod«: »Proti prijateljstvu s Poljaki nimamo nič ugovarjati, ker stojimo na stališču, naj goje Slovenci prijateljske vezi z vsemi slovanskimi narodi brez izjeme, dvomimo pa, da bi imelo specialno prijateljstvo s Poljaki za nas Slovence — ne glede na to, ako smo naprednega ali klerikalnega prepričanja — kakšen pomen, dokler je poljska politika v Avstriji izrazito protislovanska in Nemcem prijazna. Razmere v Avstriji bi bile že zdavno docela drugačne, ako bi avstrijski Poljaki le količkaj sočustvovali s svojimi slovanskimi brati ter po tem uravnavali svojo politiko.«

Obrambni vestnik.

Koledar „Družbe sv. Cirila in Metoda“ je izšel z zelo bogato vsebino. Razpošlje se na znane naslove. Kdor bi ga ne dobil, blagovolji naj sporočiti družbini pisarni. Vse prejemnike pa prosimo, naj pošljejo po položajni vsaj 1 K 20 v. Preplačila se hvaležno sprejmejo. Kdor koledarja ne mara sprejeti, naj ga dobrohotno vrne, da se ne zgodi družbi zopet kakor lani, ko so ji pošli vsi koledarji, a neplačanih je skoraj še ena tretjina.

Ciril-Metodove podružnice naj bi tudi v zimskem času ne prenehale s svojim plemenitim delom. Prirejajo naj sestanke, predavanja, domače

veselice itd. Posebno veljaj to tistim podružnicam, ki so zaradi kakršne koli zapreke zamudile v polnem času prirediti jubilejno veselico. Zimski čas pa je tudi najpripravljen za pridobivanje novih članov in za obč. zbornice.

Proti Preblavski slatini so nastopili sedaj celo nemški časopisi. Tako piše „Grazer Tagespost“, da je dobil to slatino v zakup Žid Ortner, ki je brezobzirno zvišal cene. Ako celo Nemci niso zadovoljni, tudi za nas ni povoda, kupiti premoženje nemškemu Židu, posebno odkar imamo lastno, najcenejšo kislavo vodo, **Tolstovrsko slatino**, ki je po izjavi zdravnikov-izvedencev zelo zdravilna voda. Naroča se pri **oskrbništvu Tolstovrške slatine, Guštanj, Koroško**. Oskrbništvo pošlje na zahtevo vsakomur cenike, prospekte i. t. d. Del čistega dobička gre v narodne namene, v prvi vrsti za Ciril-Metodovo družbo.

Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani je imela meseca oktobra 1910 sledeči promet: **Dohodki:** A. redni: 1. Prispevki iz nabiralnikov 1169'60 K; 2. prispevki iz pušic i. s. Kranjsko 215'63 K, Štajersko 170'27 K, Koroško 55'26 K, Primorsko 377'— K; 3. razni prispevki 7000'39 K. B. Izredni: 4. prispevki za obrambni sklad 1309'40 K, skupaj 10.297'48 K. — **Stroški:** A. redni: 1. plače, remuneracije učit. osebju, razni računi itd. 11.176'58 K; B. izredni: 2. naložitev na glavnico, oz. obrambni sklad 3249'40 K, skupaj 14.425'98 K, torej primanjkljaja 4128'50 K. **Opomba:** Pri obrambnem skladu naloženi zneski in zapadle obresti so nedotakljiva glavnica toliko časa, dokler ne dosežejo vplačani zneski 200.000 K.

Posvetu.

v Zadnji Kolumb umrl. Iz Madrida se poroča: V nedeljo je umrl po dolgi bolezni Kristof Kolumb dela Cerda, vojvoda Veranjski, v 72. letu. Bil je zadnji potomec znamenitega genueškega Kristofa Kolumba, ki je odkril Ameriko.

v Sedem novih cest čez Semernik. V zadnjem času je bilo otvorenih sedem novih velikih, širokih in lepih gorskih cest čez Semernik, s katerih se uživa vsa romantična krasota znanega gorovja. Ob enem se je turistom olajšal pristop k novim še neznanim partijam Semernika.

v Bolgarska trgovsko industrijska zbornica v Sofiji je vsled inicijative znanega G. T. Pejčeva sklenila prirediti gostilničarski poučni tečaj za Bolgarsko v Sofiji. Obrnila se je na trgovsko in obrtno zbornico v Ljubljani s prošnjo, naj ji preskrbi strokovnjaka Slovence, ki bi tak tečaj vodil.

v K atentatu na generala Varešanina. Višje državno pravdnništvo v Sarajevu je sporočilo bosanski deželni vladi sledeče: Preiskava glede atentata na bosanskega deželnega šefa Varešanina je končana. Na podlagi najskrbnejših poizvedb se mora trditi, da je ideja atentata zrasla v glavi atentatorja Žerajića samega in da Žerajić ni imel nobenega sokrivca. Niti med pismi njegovih najožjih somišljenikov in prijateljev, niti med njegovo korespondenco se ni našlo niti eno pismo, ki bi le z besedico omenjalo kaj, iz česar bi se dalo sumiti na soudeležbo in dogovor.

v Morilec Golovko pomiloščen. Prejšnji pomočnik policijskega šefa v Jekaterinodaru, Golovko, ki je umoril 3 politične jetnike, med temi enega nemškega državljana, bil je obsojen k smrti. A vrhovni poveljnik ruske armade je pomiloštil Golovka na 2 leti trdnjavske ječe. Drugačnega izida si na Ruskem sploh misliti ne moremo; saj je sploh čudež, da sodnikov, ki so obsodili zavrtnega morilca k smrti, niso izgnali v Sibirijo.

Krščansko socijalni učitelj telovadbe. Lani se je vložila ovadba proti 32 letnemu učitelju telovadbe Viljemu Ortner na Dunaju, da se je proti gojencem deškega zavetišča v Hernalsu, koji so bili izročeni njegovemu nadzorstvu, nesodobno vedel. Preiskava proti učitelju pa se je ustavila, ker ni bilo pravega dokaza za gornjo trditev. — Letos marca pa je spet trdilo več gojencev „nemskokrščanskega telovadnega društva“, da se je dotični učitelj zopet na enak način pregrešil. Zadržala se je zopet preiskava, vsled katere je bil učitelj obtožen radi hudodelstva zoper pravost. Sodišče je obsodilo obtoženega na 6 mesecev ostrega zapora.

Nove politične skupine na Srbskem. V nedeljo se je vršila v Belgradu konferenca mlado-radikalne stranke, v kateri se je sprejela resolucija za izvedbo koalicijskega programa na podlagi stroge zakonitosti in sicer med mlado- in staro-radikalno stranko. Ravno tako se je vršilo v nedeljo v Belgradu deželno zborovanje narodne in napredne stranke, na katerem so se bavili zborovalci s vprašanjem fuzije obeh strank. Definitivni sklepi pa še niso storjeni.

Nov srbski zakon proti vohunstvu. Srbska skupščina je po kratki debati sprejela zakonsko predlogo, v kateri se zviša kazen za vohunstvo v mirnem času na 20 let, v vojnem času pa se to hudodelstvo kaznuje s smrtjo.

v Vohun Pavel Bartmann obsojen. Vohun Pavel Bartmann, bivši avstrijski nadporočnik, ki je stal te dni, kakor smo že poročali — pred dunajskim kazenskim sodiščem, je bil v soboto zvečer radi vohunstva obsojen na 4 in pol leta težke ječe.

Najnovejša brzojavna in telefonična poročila.

Ministerska kriza na Francoskem.

Pariz, 3. nov. Včeraj je imel ministrski predsednik Briand daljše posvetovanje s predsednikom zbornice Brissonom, na kar se je posvetoval s posameznimi člani odstopivšega ministerstva. Ko se je vrnil v ministerstvo notrajnih zadev, je sprejel več poslancev, s katerimi je konferiral o položaju in o raznih eventualnostih glede sestave kabineta.

Pariz, 3. nov. Briand je ob 9. uri zvečer poročal predsedniku Fallieresu o pogajanjih. Tudi jutri dopoldne še namerava konferirati z raznimi politiki. Upa, da bo do jutri zvečer s pogajanjmi gotov.

Pariz, 3. nov. V kombinaciji za novi kabinet so poleg Brianda kot predsednika: general Brun kot vojni, admiral Lapeyriere kot mornarični, Lafere kot trgovski, Dupuy kot poljedelski, Doumergues kot naučni minister. Ali vstopi v novi kabinet tudi Millerand, še ni gotovo.

Na Španskem mir.

Pariz, 3. nov. „Agence Havas“ poroča iz Barbereza: Kakor se glase danes došla poročila, so vse vesti o izbruhu revolucije na Španskem popolnoma brez podlage. Po vsej državi, tudi v Madridu, vlada popoln mir, in se doslej nikjer ni kalil.

Iz Portugalske.

Pariz, 3. nov. „Matin“ poroča iz Lizbone: Vlada ni v nobeni zvezi z proti Francotu uvedenim sodnijskim postopanjem, vendar ga pa ni mogla zabraniti. Uvedlo se je na zahtevo nekega zasebnika, ki je bil leta 1908. po krivdi Francota vržen v ječo.

Kardinal Grusch.

Dunaj, 3. nov. Danes slavi dunajski kardinal knez in nadškof Gruscha v svojem gradu 90. rojstni dan. Prejel je nešteto častilk.

Tovarna pogorela.

Manheim, 3. nov. V Schreinerjevih tovarnah za kmetijske stroje je nastal sinoči velik požar, ki je trajal do jutraj. V oddelku za centrifuge je veliko dvonadstropno poslopje popolnoma pogorelo in se je med velikanskim truščem zrušilo. Tudi oddelek za kmetijske stroje je žrtev plamena. Človeških žrtev ni. Vzrok požara še ni znan.

Srbski prestolonaslednik.

Belgrad, 2. nov. O stanju kraljeviča Aleksandra se je izdal sinoči pozno v noč sledeči bulletin: Stanje se je zopet zboljšalo. Subjektivno se počuti kraljevič jako dobro. Vročina 38'4°, žila 88, dihanje 24.

Norimberk, 3. nov. Dovož 300, prodanih 500 bal, tendenca nespremenjena, cene trdne.

Tržne cene.

Dunaj, 2. nov. Borza za kmetijske pridelke. Vsa poročila iz inozemstva medla, notiranja nizka, zato tudi tu tendenca medla. Pšenica, rž in oves za 5 v nižja, kornuza in ječmen se držala.

Budimpešta, 2. nov. Svinjski sejm. Ogrske stare težke 140—142, mlade težke 152—155, mlade srednje 155—157, mlade lahke 162—164 v kilogram. Zaloga 28.449 komadov.

Budimpešta, 2. nov. Mast. Svinjska mast 164, namizna slanina 144.

Praga, 2. nov. Sladkor. Surovi sladkor K 20'45, nova kampanja K ——. Tendenza: stalna. Vreme deloma megleno.

Budimpešta, 2. nov. Žitna borza. Pšenica za april K 10'49, rž za april K 7'70, oves za april K 8'34, kornuza za maj K 5'51. Pšenice se zmerno ponuja in kupuje, tendenca slaba, promet 20 tisoč stotov, pšenica v efektivu za 5 v

cenejša, ostalo bolj mirno, termini so bili medli. Vreme deževno.

Izkaz posredovalnice Slovenskega trgovskega društva v Celju.

Sprejmejo se: kontorist 1, potnik —, poslovodja 1, pomočnikov mešane stroke 8, pomočnik železninske stroke 1, pomočnika manufakturne stroke 2, pomočniki špecerijske stroke 4, modne in galanterijske stroke 1, blagajničark —, kontoristinj —, prodajalke 4, učencev 6, učenka 1.

Službe iščejo: knjigovodja 2, kontoristi 3, poslovodja 1, potniki 3, pomočnikov mešane stroke 21, pomočnikov železniške stroke 7, pomočnikov manufakturne stroke 11, pomočnikov špecerijske stroke 10, pomočnikov modne in galanterijske stroke 3, kontoristinj 6, blagajničark 8, prodajalk 10, učencev 8, učenke 3.

Posredovalnica posluje za delodajalce in člane društva popolnoma brezplačno, za druge pa proti mali odškodnini.

Sprejme se takoj

trgovski potnik za likerje in žganje

proti stalni plači. — Ozira se samo na ponudnike, ki so v ti stroki na Kranjskem in Spodnjem Štajerskem dobro uvedeni. Ponudbe pod „**L. C.**“ na upravo tega lista.

Razglas.

Posojilnica v Mariboru podeli za šolsko leto 1910/11 visokošolcem iz ustanove **Franca Rapoc** devet podpor po 300 K **ter še posebej tri podpore po 300 K.**

Pravico do teh podpor imajo dijaki slovenske narodnosti (za podpore iz Rapočeve ustanove posebno iz mariborskega in šoštanjkega okraja).

Prošnje za podporo, obložene s krstnimi listi, spričevali uboštva, spričevali o izpitih in z indeksi, je vložiti pri **posojilnici v Mariboru (Narodni dom) do 14. nov. t. l.**

V prošnjah naj se tudi omeni, uživa li prošnjik že drugod kako podporo in v katerem znesku ter se naj tudi navede študijski semester.

V Mariboru, dne 29. vinotoka 1910.

Ravnateljstvo.

601 1

Sukna

in modno blago za obleke
priporoča firma

Karel Kocian

tvornica za sukno, Humpolec, Češko. Vzorci franko.

Zahvala.

Za vse nam došle izraze tolažilnega sočutja povodom prebridke izgube našega ljubljenega očeta, starega očeta, gospoda

Jožefa Marčink-a posestnika v Gaberjih

za mnogobrojno spremstvo nepozabnega pokojnika k večnemu počitku, gg. pevcem za ganljivo petje ob grobu, darovateljem krasnih vencev, sploh vsem znancem in prijateljem izreka tem potom najiskrenejšo zahvalo

žalujoča obitelj Marčink.

GABERJE PRI CELJU, dne 2. novembra 1910.